SET- II

आदर्श प्रश्न–पत्रम्

समयः– होरात्रयम् **संस्कृत** पूर्णांक : ४०

कक्षा– नवमी

सामान्य निर्देशाः **Set I के समान ही होगा।**

(क) अधोदत्तम्अनुच्छेदं पठित्वा तदाधारितान् प्रश्नान् उत्तरत– 2x40=80
(दिए गए अनुच्छेद को पढ़कर उस पर आधारित प्रश्नों के उत्तर दें।

कश्मिंश्चित्ग्रामे एकः वृद्धः कृषकः अवसत्। सः परिश्रमी, दूरदर्शी तथा सरल स्वभावः आसीत्। तस्य चत्वारः पुत्राः आसन् परं ते अलसः अभवन्। ते कृषिकार्येषु पितुः सहयोगम् न अकुर्वन्, न च तेषां कृषिकार्ये रुचिः आसीत्। अस्मात् कारणात् वृद्धकृषकः अचिन्तयत्। मरणावसरे वृद्धः कृषकः स्वपुत्रान् अकथयत् यत् मम क्षेत्रेषु गुप्तं धनं वत्तते, मम मरणानन्तरं क्षेत्रान् खनित्वा सुगुप्तं धनं प्राप्नुयात। पुत्राः एतत्श्रुत्वा प्रासीदन्। निजपितु मृत्योः पश्चात् निजक्षेत्रान् अकर्षयन्। परं सुगुप्तं धनं न लब्धम्। ते निराशाः सञजाताः। अन्ते निजमातुः प्रेरणया ते क्षेत्रेषु बीजानि अवपन्। परिणामस्वरुपम् प्रभूतं अन्नम् अभवत्। तस्य विक्रयैः ते समृद्धाः धनिनः च सञ्जाताः। अन्ते च ते स्वपितुः सुगुप्तधनस्य रहस्यम् अबोधन्।

प्रश्नः–

1 वृद्धः कृषकः कुत्र अवसत्?
(A) ग्रामे (B) देवस्थले
(C) नगरे (D) कुटीरे

2 कृषकस्य कति पुत्राः आसन्?
(A) त्रयः (B) षड्
(C) चत्वारः (D) सप्त

3 गुप्तधनं कुत्र आसीत्?
(A) सरसि (B) क्षेत्रेषु
(C) गर्ते (D) गृहे

4 पुत्राः एतत् श्रुत्वा प्रासीदन्।
अत्र कर्तृपदं किम्?
(A) एतत् (B) श्रुत्वा
(C) प्रासीदन् (D) पुत्राः

5 वृद्धः कृषकः कीदृशः आसीत्?
(A) आलसी (B) दूरदर्शी
(C) क्रोधी (D) त्यागी

(ख) अधोलिखितं पत्रं उचितैः शब्दैः पूरयत– (निम्नलिखित पत्र को उचित शब्दों स पूरा करें।)

छात्रावासतः

दिनांक :– 13.01.2019

नमो नमः।

अत्र कुशलं ...(6).....। चिरकालतः भवतः समाचारं न प्राप्तम्। अहं ग्रीष्मावकाशे भवतां समीपे शिमलाम् ....(7)..... इच्छामि। ग्रीष्मकाले शिमलानगरे तु ......(8).... भवति। तत्र ......(9)..... पर्वताः जनान् आकर्षयन्ति तत्र अहमपि प्राकृतिक–दृश्यं द्रक्ष्यामि। गृहे मातृ–पितृचरणयोः प्रणमाः वाच्याः।

भवदीयं ....(10).....

प्रभातः

6 (A) अत्रास्तु (B) तत्रास्तु (C) तथास्तु (D) अपसरतु

7 (A) वर्णयितुम् (B) द्रष्टुम् (C) प्रष्टुम् (D) आगन्तुम्

8 (A) शैत्यम् (B) उष्णम् (C) वृष्टिः (D) शुष्कम्

9 (A) उन्नतवृक्षाः (B) हिमच्छादिताः (C) मेघाच्छान्नाः (D) जलप्रपाताः

10 (A) अरिः (B) चमूः (C) मित्रम् (D) मित्रः

(ग) व्याकरणम्

11 'ह' व्यञ्जनवर्णस्य उच्चारण–स्थानं लिखित।

(A) कण्ठः (B) तालुः

(C) मूर्द्धा (D) दन्तः

12 'मूर्द्धन्यः' वर्गस्य नामं लिखत।

(A) पवर्गः (B) तवर्गः

(C) टवर्गः (D) कवर्गः

13 'पावकः' शब्दस्य सन्धि विच्छेदं कुरुत।

(A) पव+अक (B) पो+अकः

(C) पौ+अकः (D) पाव+कः

14 ....कालिदासः अग्रगण्यः। रिक्त स्थानं पूरयत।

(A) कवये (B) कवीभ्याम्

(C) कविभिः (D) कविषु

15 'आदाय' इति पदे कः प्रत्ययः प्रयुक्तः ?

(A) ल्यप् (B) क्त्वा

(C) तव्यत् (D) अनीयर्

16 'अं' किम् अस्ति ?

(A) अनुनासिकः (B) अयोगवाहः

(C) अघोष (D) उष्म व्यञ्जनः

17 'नूतनानि अम्बराणि' अनयोः 'अम्बराणि' किम् अस्ति ?

(A) प्रविशेषणम् (B) विशेष्यम्

(C) सर्वनामः (D) संयोजकः

18 'अष्टाविंशति' इति संख्यावाची विशेषणस्य संस्कृते किं भवति ?

(A) 48 (B) 18

(C) 28 (D) 68

19 'द्रक्ष्यन्ति' इति क्रियापदे कः लकारः अस्ति ?

(A) लट् (B) लोट्

(C) विधिलिंग (D) लृट्

20 <u>हिमालयात्</u> गंगा प्रभवति। रेखांकित पदे का विभक्तिः अस्ति।

(A) तृतीया (B) पञ्चमी

(C) सप्तमी (D) सम्बोधन

21 'प्रत्येकम्' इति पदे कः उपसर्गः ?

(A) प्र (B) परा

(C) प्रति (D) परि

22 राज्ञः दशरथस्य .... पत्न्यः आसन्। रिक्त–स्थानं पूरयत।

(A) चतस्रः (B) त्रयः

(C) तिस्रः (D) त्रीणि

23 'दा' धातोः लट् लकारे प्रथम पुरूष बहुवचने किं रूपं स्यात् ?

(A) ददन्ति (B) ददति

(C) यच्छति (D) देहि

24 'कृ+क्तवतु' धातु–प्रत्यययोः संयोज्य लिखत।

(A) कृत्यम् (B) कृतवान्

(C) कार्यम् (D) कर्तव्यम्

25 .... गणतंत्र दिवसः आसीत् ?

(A) सम्प्रति (B) श्वः

(C) ह्यः (D) क्वचित्

(घ) प्रदत्तेभ्यः विकल्पेभ्यः उपयुक्तम् उत्तरं लिखत– (दिए गए विकल्पों में सही उत्तर लिखें।)

26 वसन्ते सर्वत्र .... प्रस्फुटन्ति। रिक्त–स्थानं पूरयत।

(A) कुसुमानि (B) पत्राणि

(C) फलानि (D) भृंगाः

27 गंगायाः जलं कीदृशं अस्ति ?

(A) पवनः (B) शैत्यम्

(C) पावनम् (D) मौक्तिकम्

28 स्वर्ण काकः अनयोः पदयोः 'स्वर्णः' किम् ?

(A) विशेषणपदम् (B) विशेष्यपदम्

(C) अव्ययम् (D) क्रिया–विशेषणम्

29 लघुतमां मञ्जूषां प्रगृह्य .... गृहं गता।

(A) अम्बा (B) युवती

(C) बृद्धा (D) बालिका

30 'कटुवचनैः इत्यस्य पदस्य विपरीतार्थकं शब्दं लिखत।
(A) मृदुवचनैः (B) आक्षेपवचनैः
(C) कर्णप्रिय (D) उच्चस्वरेण

31 'देहजः' इति पदस्य कः अर्थः ?
(A) सदाव्रत (B) यौतुकम्
(C) कारयानम् (D) अंगुलीयकम्

32 जीमूतकेतोः आत्मजस्य किं नाम आसीत् ?
(A) तुंगध्वजः (B) वृषभाणुः
(C) चंद्रकेतुः (D) जीमूतवाहनः

33 कः द्रुमः पूज्यतमः अस्ति ?
(A) आम्रवृक्षः (B) निम्बतरूः
(C) वटपादपः (D) कल्पतरूः

34 'परोपकाराय <u>सतां</u> विभूतयः' रेखांकितपदे का विभक्तिः प्रयुक्ता ?
(A) प्रथमा (B) तृतीया
(C) पष्ठी (D) सप्तमी

35 'पुरुषैः सदा यत्नः कर्तव्यः।' 'सदा' किम् अस्ति ?
(A) अव्ययपदम् (B) संज्ञा
(C) सामासिक (D) विस्मयबोधकः

36 'त्यज, शुष्कमेतत् तृणम्।' रेखांकितपदे कः लकारः ?
(A) विधिलिंग (B) लट्
(C) लृट् (D) लोट्

37 'स्मरन्' इति पदे कः प्रत्ययः अस्ति ?
(A) अनीयर् (B) क्त्वा
(C) शानच् (D) शतृ

38 'आंजनेयः' इति पदस्य प्रयोगः कस्मै अभवत् ?
(A) विष्णवे (B) इन्द्राय
(C) हनुमते (D) वासुदेवाय

39 किं क्वचित् श्येनः बालं हर्तुं शक्नोति ? अत्र कर्तृपदं किम् ?
(A) क्वचित् (B) श्येनः
(C) बालम् (D) हर्तुम्

40 आपामयो भवति ....। रिक्त स्थानं पूरयत।
(A) प्राणाः (B) मनः
(C) वाक् (D) रसः

उत्तराणि
SET- II

1.	A	21.	C
2.	C	22.	C
3.	B	23.	B
4.	D	24.	B
5.	B	25.	C
6.	B	26.	A
7.	D	27.	C
8.	A	28.	A
9.	B	29.	D
10.	C	30.	A
11.	A	31.	B
12.	C	32.	D
13.	C	33.	D
14.	D	34.	C
15.	A	35.	A
16.	A	36.	D
17.	B	37.	D
18.	C	38.	C
19.	D	39.	B
20.	B	40.	A